

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej

oraz Wojskowej Służby Polek

7-100 Toruń, ul. Podmurna 93, tel. 0048 56 65 22 186

e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

NIP 956 16 25 127; REGON 870502736

KRS 00000 41692

Ur r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Handwritten signature

Gdańsk
5. Wil. Br. AK

†† Smoleński Leon
ps. "Zeus"

*Piotr
Niwiniński*

M: 1596/2534 Pom

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Smoleński Leon
I:K:1596/2.534 Pom.
Gdańskie 5 Wil. Bmył. AK
"AK"

I/1. Relacja

k. 2 s. 1-2

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora

II. Materiały uzupełniające relację

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5. Inne .....

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne : k. 5

VI. Fotografie

album ikonografii

1/1. Relacja - Smoliniski Leon

1. Życiorys Leona Smoliniskiego, [w:]
Nieruński Piotr, Za świętą sprawę,
Golonisk 2011, s. 47, kserokop. oryg. k. 2, s. 1-2

LEON SMOLEŃSKI „ZEUS”

Urodził się 7 IV 1922 r. w Wilnie jako syn Józefa i Zofii z Parasiewiczów. Po śmierci ojca w 1935 r. przeniósł się wraz z rodziną do Starej Wilejki (obecnie Wilejka, rej. wilejski, obw. miński). Tam uczęszczał do gimnazjum. We wrześniu 1939 r., po ataku Sowieców na Polskę, zgłosił się do stacjonującego w Starej Wilejce oddziału Korpusu Ochrony Pogranicza. Wraz z wycofującym się oddziałem dotarł do granicy litewskiej, której jednak nie przekroczył, wracając do Wilna.

W 1940 r. zamieszkał z matką w podwileńskich Trokiennikach, gdzie od sierpnia 1942 r. pod pseudonimem „Zeus” rozpoczął działalność konspiracyjną w placówce kierowanej przez por. Jana Kozłowskiego „Bohuna”. W grudniu 1943 r. dołączył do 5. Wileńskiej Brygady AK dowodzonej przez (→) Zygmunta Szendzielarza „Łupaszkę”. Został przydzielony do 4. szwadronu (→) por. Mariana Plucińskiego „Mściśława” i uczestniczył we wszystkich walkach brygady na Wileńszczyźnie.

Gdy w lipcu 1944 r. Sowieci rozpoczęli likwidację oddziałów Armii Krajowej, „Zeus” z małą grupą żołnierzy pozostał przy „Łupaszce” i przedostał się wraz z nim na Białostoczczyznę. Był członkiem oddziału operującego w obwodach Wołkowysk i Bielsk Podlaski. Po reaktywowaniu 5. brygady walczył w 4. szwadronie dowodzonym przez „Mściśława”.

Po kolejnym rozwiązaniu oddziału razem z „Łupaszką” przeniósł się na Wybrzeże Gdańskie. Tutaj wspólnie ze (→) Zdzisławem Badochą „Żelaznym”, (→) Henrykiem Wieliczko „Lufą”, (→) Jerzym Lejkowskim „Szpagatem” i Henrykiem Wojczyńskim „Mercedesem” został członkiem patrolu dywersyjnego. Przeprowadził wiele akcji likwidacyjnych i ekspropriacyjnych (tj. zaboru mienia na cele konspiracyjne) m.in. w Koszalinie, Słupsku, Toruniu, Gdańsku, Białogardzie.

14 IV 1946 r. „Zeus” dołączył do odtworzonego oddziału mjr. „Łupaszki”. Został mianowany dowódcą szwadronu w stopniu ppor. czasu wojny. Jego oddział walczył z grupami operacyjnymi Urzędu Bezpieczeństwa, Milicji Obywatelskiej i Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego na Warmii, Pomorzu oraz w Borach Tucholskich. Jako jeden z nielicznych żołnierzy dostał od mjr. „Łupaszki” pamiątkowy sygnet z wygrawerowanym napisem: „Przyjacielowi-Żołnierzowi Łupaszko”.

21 XI 1946 r. na rozkaz komendanta Okręgu Wileńskiego ppłk. Antoniego Olechnowicza „Pohoreckiego” rozwiązał oddział, przechodząc do konspiracji. Po ogłoszeniu amnestii przez władze komunistyczne ujawnił się 28 III 1947 r. w Gdańsku. Zamieszkał w Szczecinie, gdzie rozpoczął naukę w Liceum Ogólnokształcącym dla dorosłych.

*Niewinięta Piotr, dla ścisłej sprawy, 1911 Gdańsk-2011,
współaut. Borkowski Sław, Malinowski 47
Piotr)*

2

Jednocześnie podjął pracę w szczecińskim Kuratorium Oświaty. 3 VI 1948 r. został aresztowany przez szczeciński Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego. W trakcie śledztwa szukano pretekstu do anulowania ujawnienia i postawienia „Zeusa” przed sądem. Po trwającym trzy lata śledztwie 9 VI 1951 r. został zwolniony wobec – jak podano – „braku dostatecznych dowodów winy”.

Po wyjściu z więzienia nadal mieszkał i pracował w Szczecinie. W latach 1956–1989 był inwigilowany i prześladowany przez Służbę Bezpieczeństwa. Zmarł 12 I 1995 r.

Jego żoną była Janina Wasiłojć „Jachna” (1926–2010), sanitariuszka 5. brygady.

Odznaczony Krzyżem Walecznych, Krzyżem Armii Krajowej, Medalem Wojska Polskiego.

„Na kwaterach rozmieszczeni byliśmy najczęściej drużynami. Nocowaliśmy w stodołach na posiłki, byliśmy przydzielani do gospodarzy. Pełniliśmy służby wartownicze, które trwały dwie godziny. Wartowników rozprawdzali drużynowi lub sekcyjni, [...] objaśniając, jak zachowywać się w różnych sytuacjach. Wartownicy obserwowali teren i meldowali dowódcy warty swoje spostrzeżenia.. Pilnowali też, by mieszkańcy nie opuszczali terenu wsi lub obrębu zabudowań bez zezwolenia. Było to konieczne z uwagi na bezpieczeństwo i zapobiegało przed ewentualnym powiadomieniem władz”.

Jerzy Fijałkowski, *Pamiętnik*, mps

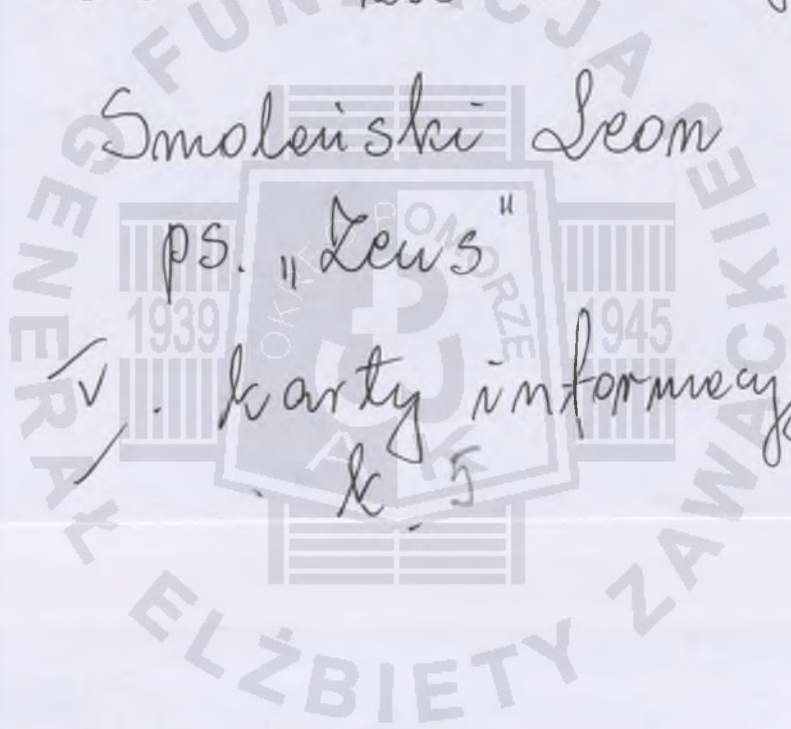
T:U: 1596/2534 Som.

Gdańsk

Smoleński Leon

ps. "Leu's"

✓ karty informacyjne
k. 5

Smoleński Leon
ps. "Zeus"

Golański 1
"AK"

zob. Dusinek Bogdan, Szarek Zbigniew,
Konspiracyjne org. niepodległościowe
działające na Pomorzu Gł. 4
l. 1945-55, ZBN P dow. SP. 1994

AK XI/11

ppor. Smoleński Leon
ps. „Łew”

„LX” 2

Jeden z dowódców szwadronu
(grupa kadrowych) odtworzonej w TV 1946
w Borach Tucholskich, Bygosty
Wilka i Wileńskiej.

zob. Krajewski J. Żołnierze wy-
kole... W-wa 2002, s. 378 (bibl.
FAPAV)

ALB.V.105

por. r. w Smoleński Leon
ps. "Zews"

1936 3
Bmyg.
Wileński

zob. Krajewski S., i in., *Żołnierze
wybici...*, W-wa 2002, s. 378, 379
387, 392-396, 399, 406, 408, 409, 411
(bibl. JAPAW)

48. V, 105

Smoleński Leon

4
Bory Tucholskie
OMOWAK

ps. "Zeus"

- Żołnierz V Brygady działającej w Borach Tucholskich
- dowódca szwadronu, który brał udział w ostatniej
akcji partyzanckiej w dniu 21 listopada 1946r. -
we wsi Lipusz pow. Kościerzyna rozbito sklep.
W czasie tej akcji zginęło dwóch milicjantów.
W 1947r. skorzystał z ogłoszonej amnestii. Został
jednak aresztowany w maju 1948r.

Mat. z Konfer., "Armia Krajowa na Pomorzu",
str. 98 .....

K.Wojt./94.

Smoleński Leon
ps. "Leus"

Pomorski
14 Fl
1. Bydgoszcz. Dm. 5

Jego zawadrom i zawadrom
Zobowiązania B. adolch, a po śmierci
Z. B. Olgierde Christy przeprowadził
najwięcej akcji na terenie przynajmniej
pob. woj. pomorskiego - mp. oodsiaty
15.09.1946 zejty Słivice, zabijając
3 milicjantów.

zob. Powojenne losy konspiracji pomorskiej
pod red. E. Gawalik i B. Skotowskiego,
Tom II 1995 s. 51.

XXII/11